

Rzeka Gielczew pod Siostrzytowie

ten stanowi dogodnie miejsce do bytowania wielu gatunków zwierząt. Szczególnym bogactwem odznacza się świat trzmieli i motyli. Doskonałe warunki znajdują tutaj ptaki.

Pomniki przyrody – Park Podzamcze w Łęcznej

Jednym z ciekawszych miejsc położonych w dolinie Wieprza jest Łęczna. Nieopodal ujścia rzeki Świnki do Wieprza warto odwiedzić Park Podzamcze. W dawnym zespole dworskim zachowało się osiem drzew, które uznano za pomniki przyrody. Większość z nich to gatunki pochodzące z Ameryki Północnej, nie występujące naturalnie w naszym kraju. Klon srebrzysty, który swoją nazwę zawdzięcza liściom, porośniętym srebrzystymi włoskami, nie występuje naturalnie w naszym kraju. Klon srebrzysty, który swoją nazwę zawdzięcza liściom, porośniętym srebrzystymi włoskami, nie występuje naturalnie w naszym kraju. Klon srebrzysty, który swoją nazwę zawdzięcza liściom, porośniętym srebrzystymi włoskami, nie występuje naturalnie w naszym kraju. Klon srebrzysty, który swoją nazwę zawdzięcza liściom, porośniętym srebrzystymi włoskami, nie występuje naturalnie w naszym kraju. Klon srebrzysty, który swoją nazwę zawdzięcza liściom, porośniętym srebrzystymi włoskami, nie występuje naturalnie w naszym kraju. Klon srebrzysty, który swoją nazwę zawdzięcza liściom, porośniętym srebrzystymi włoskami, nie występuje naturalnie w naszym kraju.

Sosna czarna – Park Podzamcze w Łęcznej

Proponowany Park Kulturowy Kocka*

Park kulturowy jest nową formą ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej (zacierpnięte z Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). W tym

Pałac Jabłonowskich w Kocku

celu planuje się zachować krajobraz Kocka i jego okolic. Można tutaj oglądać wiele ciekawych budynków z XIX wieku, które stoją przy rynku i bocznych uliczkach. Nad nimi góruje widoczna z oddali klasycystyczna świątynia. Celem ochrony jest także zachowanie atrakcyjnej osi widokowej na klasycystyczny zespół pałacowy z zabytkowym parkiem i układem wodnym oraz na miasteczko znad Tyśmienicy.

*Park Kulturowy Kocka został opracowany w dokumentacji „Ocena Aktualności Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego” wykonanej przez Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Lublinie na zlecenie Biura Planowania Przestrzennego w Lublinie.

Więcej informacji o walorach przyrodniczych i kulturowych doliny Wieprza znajdziesz na stronie:

www.wieprz.org.pl

Towarzystwo dla Natury i Człowieka
ul. Głęboka 8A, 20-612 Lublin, tel. 081 743 71 04
e-mail: oikos@eko.lublin.pl, www.ekolublin.pl

Tekst: Rafał Jasiński, DTP: Marcin Wachowicz

Projekt realizowany jest dzięki finansowaniu Unii Europejskiej
Za treść zamieszczoną w publikacji odpowiada Towarzystwo dla Natury i Człowieka.
Wyrażone poglądy nie odzwierciedlają oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.

Wybrane obszary chronione

Nadwieprzańskie bogactwo przyrodnicze oraz wiele atrakcyjnych obiektów kulturowych wtopionych w piękny, naturalny krajobraz było powodem objęcia ochroną znacznej części doliny Wieprza. W ten sposób fragmenty doliny są nadzorowane przez właściwe służby w celu zachowania cech charakterystycznych dla tego obszaru. Unikalność terenów nadwieprzańskich sprawia, że zasadnym jest ustanawianie dalszych form ochrony w celu zachowania wspomnianych walorów. Te zaś mogą stanowić doskonałą podstawę do rozwoju różnych rodzajów turystyki oraz rolnictwa ekologicznego.

Roztoczański Park Narodowy

Jedynym parkiem narodowym, który częściowo leży w dolinie Wieprza, jest Roztoczański Park Narodowy. To wyróżnienie wynika z wyjątkowego bogactwa świata roślin (ok. 700 gatunków roślin naczyniowych) i zwierząt (m.in. ok. 190 gatunków ptaków, blisko 2000 gatunków chrząszczy), które zachowało się w lasach zwierzynieckich. Było to możliwe dzięki długim tradycjom ochrony przyrody, które kultywowano w Ordynacji Zamoyskich. Za ich sprawą otoczono opieką Bukową Górę, tworząc tam już w XVI w. rezerwat dzikiej zwierzyny („zwierzyniec”), a potem (w 1936 r.) wyrażając zgodę na utworzenie jednego z pierwszych rezerwatów przyrody w regionie.

Obszar ten jest chroniony ze względu na mozaikę ekosystemów leśnych, w tym wspaniałych buczyn karpaccich i borów jodłowych, które są zbliżone do lasów reglowych. W Parku rośnie ok. 400 drzew, które osiągnęły rozmiary

Dolina Wieprza w Roztoczańskim Parku Narodowym

pozwalające uznać je za pomniki przyrody. Nigdzie w kraju jodły nie osiągają takich rozmiarów jak tutaj – ich wysokość dochodzi do 50 m, a obwody osiągają 470 cm. Pomimo tego, że wzniesienia na obszarze chronionym osiągają maksymalnie 400 m n.p.m., to występują tutaj gatunki roślin i zwierząt typowe dla obszarów górskich. W skład Roztoczańskiego PN weszły także ciekawe torfowiska wysokie i przejściowe oraz murawy kserotermiczne obfitujące w gatunki stepowe. Ważnym składnikiem parku jest również Wieprz o wąskim i silnie meandrującym korycie. W nim przywrócono do środowiska bobra europejskiego. Tutaj jest także prowadzona hodowla zachowawcza konika polskiego – potomka tarpana, dzikiego konia leśnego.

Rezerwat Przyrody Debrzy

Bardzo ciekawym miejscem na Roztoczu są lasy leśnictwa Debrzy. Jego najciekawszy, niespełna 180 ha fragment uznano za rezerwat przyrody. Został on powołany w celu ochrony starodrzewu bukowo-jodłowego, w którego runie rośnie wiele gatunków górskich. Atrakcyjność tego miejsca podnoszą malownicze wąwozy o przekroju poprzecznym w kształcie litery V.

Nadwieprzański Park Krajobrazowy

ANDRZEJ GINAŁSKI

Barwy jesieni na przelomowym odcinku Wieprza koło Łęcznej

Parki krajobrazowe są obszarami o wyjątkowym krajobrazie, który jest tworzony przez wypadkową działania sił przyrody i człowieka. Nadwieprzański Park Krajobrazowy został ustanowiony dla zachowania fragmentu naturalnej doliny środkowego Wieprza. Stąd też wynika nietypowy kształt parku – jego długość wynosi aż 25 km, a szerokość waha się od ok. 300 do ok. 2500 m. W północnej części tego obszaru dolina wyraźnie się

zawęża. Przełom rzeki, przecinający kredowy garb i odstaniający w zboczach wapienne skały, budzi duże zainteresowanie naukowców, którzy spierają się co jego genezy. Tutaj ma swoje stanowiska wiele rzadkich gatunków roślin ciepłolubnych. Jednak wystarczy pokonać kilkanaście kilometrów w górę rzeki, aby zobaczyć rozległą dolinę z licznymi zabagnieniami i starorzeczami, która podczas wylewów zamienia się w bezkresne jezioro. Na terenie parku zachowały się również liczne zabytki, które pięknie wkomponowują się w naturalny krajobraz. To górujące nad okolicą dwory i pałace otoczone parkami, młyny wodne, obiekty sakralne oraz urokliwe chałupy i kamieniczki.

Obszar Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza

Naturalne tereny Pradoliny Wieprza leżały u podstaw ustanowienia największego obszaru chronionego w województwie lubelskim. W OCK objęto ochroną dolny odcinek Wieprza oraz znajdujące się nieopodal kompleksy leśne. Rzeka osiąga tutaj imponujące rozmiary – szerokość doliny dochodzi do 6 km, a koryta do 200 m. Na tym odcinku Wieprz tworzy ogromne zakola, łąki i wysepki, a brzegi porastają kępy zadrzewień. Koryta otaczają łąki i pastwiska, na których zachowano tradycyjne formy gospodarowania. OCK odznacza się wybitną różnorodnością biologiczną. Wiele rzadkich roślin nie tylko związane jest z łąkami czy starorzeczami, ale także z ciepłolubnymi murawami i pastwiskami oraz lasami i borami. To także miejsce obfitujące w wiele rzadkich kręgowców. Można tutaj obserwować dziesiątki gatunków ptaków siewkowatych, brodzących, drapieżnych i wodnych.

RAFAŁ JASIŃSKI

Krajobraz chroniony w ramach OCK „Pradolina Wieprza”

Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sieci Natura 2000 – Izbicki Przełom Wieprza

Dolinę Wieprza na odcinku od Tarzymiech do południowych krańców Krasnegostawu proponuje się objąć ochroną w formie ostoi siedliskowej sieci Natura 2000. Ochrona będzie polegała na zachowaniu wytypowanych siedlisk przyrodniczych oraz niedopuszczeniu do realizacji takich przedsięwzięć, które będą w sposób znaczący negatywnie oddziaływać na ten obszar.

Izbicki Przełom Wieprza wyróżnia się pięknym, naturalnym krajobrazem, który ukształtowała rzeka. Niesione przez nią wody muszą pokonać niezliczoną liczbę zakoli oraz powalone przez bobry kłody. Koryta otaczają rozległe łąki i pastwiska, których zieloną monotonię urozmaicają „wieprzyska” (dawne koryta rzeki), stanowiące ciekawe siedlisko wielu gatunków flory i fauny oraz kępy zadrzewień. W miejscach, gdzie dolina się zawęża wytworzyły się wysokie skarpy, na których rosną rośliny stepowe.

RAFAŁ JASIŃSKI

Starorzecze Wieprza – siedlisko chronione w ramach Natury 2000

Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy Meandry Giełczwi w Biskupicach

Tę formę ochrony ustanawia się dla zachowania naturalnego krajobrazu. Niewątpliwie to kryterium spełnia ujściowy odcinek Giełczwi. Rzeka wytworzyła dziesiątki zakoli i meandrów, przez co jest niesłychanie „pokręcona”. W dolinie znajdują się płytkie obniżenia, które z czasem zarastają i ulegają przekształceniu w bagna. Znaczne powierzchnie zajmują podmokłe łąki. Istniejąca mozaika siedlisk przyrodniczych powoduje, że obszar